Victor CILINCA

SECOND HAND

Moto: Să trăim toată viaţa!

S E C O N D H A N D

P E R S-O N A J E:

— BABAN – un bătrân cu picioarele paralizate, un „fost” care „locuieşte” acum într-un cărucior. Poartă o decoraţie pe care o mângâie din când în când şi o pălărie eleganţă.

— BEBE – un tânăr la vârsta majoratului. Este surd, dar atletic.

E îmbrăcat umil şi păşeşte aplecat, ca pentru a nu spargesau îndoicaruciorulpecare îl sprijină atunci când nu îl împinge sau nu îl trage.

D E C O R U L

Piesa se joacă la „cutie neagră”. Cortina este suplinita de o lumină vericala, centrala, care punctează, prin reducere, scenele şi care, în momentele de tensiune, poate să se legene, ca o lampă pe firul ei atârnând din tavan.

Pentru amplificarea tensiunii dramatice, lumina poate veni în schimb de jos, de pe podea, reflectorul fiind eventual acoperit cu un şal, pentru ontinerea unor umbre care să sugereze prezenta obiectelor.

„Mobilierul” este alcătuit doar din două planuri (lin) înclinate, care se unesc în punctul cel mai ridicat al lor, ca un acoperiş de casă, astfel încât căruciorul bătrânului poate să urce şi să coboare în mod continuu.

NOTĂ:

Bebe vorbeşte şoptit, gâjâit, uneori arcuieşte doar buzele, deschide gura ca un peşte, fără să emită niciun sunet. (Din punct de vedere tehnic, al realităţii, el este complet surd, dar îşi păstrează încă darul vorbirii, accidentul care a produs surzirea petrecându-se în copilărie. Nu este deci un „surdo-mut”!)

Nota grotesca a modului tânărului de a vorbi nu trebuie îngroşata, umorul involuntar nu trebuie exploatat!

Cei doi se ating mult, fac multe mişcări cu mâinile,

pentru a comunica.

S C E N A U N I C A

Bebe intra în scena împingând încet, ostenit, căruciorul în care Baban zace cu ochii închişi. Tânărul se opreşte pentru a se uita atent la faţa bătrânului.

BEBE: – Hî?

Bebe scoate o batistă şi şterge buzele bătrânului, cu oarecare tandreţe, de parcă ar avea în faţă un copil. Oftează şi începe să împingă iar, pe planul înclinat, spre vârf. Se vede că se forţează să meargă încet, să nu-l zdruncine pe bătrân. Urcă şi coboară, pe un traseu şerpuit, prinzând viteză, până când scăpa de sub control – accelerând, în ciuda voinţei sale. În timp ce bătrânul se lasa inert pe o parte, Bebe aleargă fericit, strigând gutural, aşa cum fac surdo-muţii. Bebe se opreşte în sfârşit, cu faţa la public, gâfâind datorită efortului pe care l-a făcut luptând împotriva dorinţei evidente de a alerga (chiar până la sugestia exagerată a „frânei" din mişcările unui mim sau din teatrul chinezesc clasic). Se scutură, în frisoane. Se aşază direct pe jos, în faţa căruciorului. Închide ochii şi plânge încet. Se luminează la faţă. Aruncă o privire în spate: bătrânul nu mişca! Bebe scutură uşor căruciorul.

BEBE (în şoaptă, gutural): – Să nu – nu aleerg, să nu aleeerg?! (mişcările îi scapă de sub control, acompaniindu-şi cuvintele cu limbajul manual al surzilor) Vreau săsă aleerg! A-a-acum, acum alerg! A-a murit: o să fac ce vreau! Ce vreau!

Se ridică, ştergându-şi lacrimile. Se şterge cu mâneca la nas. Priveşte bătrânul. Îl aranjează drept. Bătrânul cade la loc, pe o parte. Bebe îl ridică iar, dar bătrânul sta în această poziţie doar câteva clipe şi cade pe partea cealaltă a căruciorului. Bebe se uita îngrozit. Pleacă urechea, să-l audă dacă respira. Râde, nesigur şi îl scutură pe bătrân timid, cu două degete, de umăr. Capul bătrânului aluneca cu bărbia în piept. Tânărul sta secunde întregi încordat, pe chip i se citeşte groază, apoi se luminează încet.

BEBE (urlă gutural, stins): – Am-am scăpat! Am

scăpat! Acum pot să alerg! Am să alerg pe-pe străzi, peste tot! Prin centru! Cum fac oamenii! O să am voie!

Se apropie solemn de bătrân, îi împreunează mâinile pe piept. Îşi şterge o lacrimă cu dosul palmei. Se aşază turceşte în dreapta căruciorului. Scoate din buzunar o hârtie. O desface încet.

BEBE: – Tes-tament. Testament. Priiin prezenta adeverim ca P-Paul (arătă cu degetul spre sine), adică eu. V-vă mos-te-ni... (închide ochii şi recită cu acelaşi glas gâjâit textul – se vede – bine ştiut) „Ca-ca Paul va moşteni toată moştenirea m-mea, eu ne a având moştenitori. A-adica casa mea, automobilul meu, banii mei munciţi în lipsa de alţi moştenitori şi-şi va putea face ce va v-v-vrea el cu viaţa lui”. (ridică privirea din foaie) Paul, Paul ăla sunt eu! Am, am să alerg! Am să fiu cel mai bun a-alergător. Or să-mi dea voie să a-alerg în oraş!

Bebe zâmbeşte, cu foaia strânsa la piept. E linişte. O mâna a bătrânului aluneca pe fruntea tânărului. Fără să se scoale, Bebe o îndepărtează, aproape tandru. Dar mâna revine. Nervos, Bebe o aruncă de pe el. Mâna pare însă să se mişte după o voinţă proprie, face o mişcare spre umărul surdului şi îl apuca strâns de haina. Bebe urla, terorizat. Baban deschide ochii. Bebe ascunde hârtia în buzunar şi zâmbeşte, ca la comandă.

BABAN: – M-am trezit. N-am dormit bine. Da’ degeaba-ţi spun ţie, că eşti surd. Mai bine-mi spun mie: eu aud bine. Foarte bine! Surdule, de ce stai? Ştii că-mi place să merg! (bate cu pumnul în braţul căruciorului) Destul am să stau ţeapăn când oi fi ţeapăn de mort. Stai liniştit, am să mor curând, asta-i sigur. (îi face semne autoritare să fie împins) Cum aţipesc puţin, cum se puturoşeşte! Am zis că dacă iau de suflet un tânăr din asta, fără şanse, o să-mi fie recunoscător, o să-mi pupe şi picioarele... Rahat, tinerii din ziua de azi! ţi-e milă de ei că nu au de lucru, că mor de foame, şi ei abia aşteaptă să crăpi ca să-ţi umfle locul! Nu-i laşi să moară şi ei nu te lasa să trăieşti!

BEBE (în continuare, gâjâit): – D-da, alerg, a-acuma alerg! Eu am luat şi un premiu la alergat! Am văzut la film:

cei mai buni a-alergători au casă, maşina, au... Eu alerg foarte, foarte repede!

BABAN: – Ai să alergi repede după ce n-am să mai fiu! Ai şi tu puţină răbdare. (urlă la el) Ai răbdare, tâmpitule! (îi întoarce faţa spre el, strângându-i obrajii între degete şi îşi mişcă buzele încet, ca să fie înţeles) Ai răbdare, eu-am-sa-mor, da?! BEBE (speranţă): – A-acum?

BABAN (satisfacţie): – Ai vrea tu, stârpitura! (urlă) Tu, tu ai să moşteneşti totul. Ai să faci ce vrea muşchiu' tău, da?! Dar acuma, acuma, aleargă încet. Tacticos. Bătrâneşte. Când ai să fii înţelept şi – normal – bătrân, ai să faci toate lucrurile încet şi bine. Nu ca acum... repede şi prost. Auzi, surdule? Spune „da”!

BEBE: – Gata, împing, împing. R-repede. Mă pricep d de minune r-repede!

BABAN: – Na, tot cum ştie el! Încet! Înceeet!

BEBE: – Am înţeles, repejor. Şi... U-unde, unde să vă d-duc?

BABAN (arătă cu degetul): – Du-mă la dracu'! Da? Prostul, pot să-i spun orice, că tot nu pricepe. Trebuie să-i scriu, ca să citească. Păcat că nu mai văd să scriu. Şi nici nu mi-a plăcut vreodată să scriu. Dacă-mi plăcea cartea, nu ajungeam unde am ajuns! (îşi pipăie decoraţia) Auzi? (mieros, îşi bate joc de Bebe) Du-mă la dracu'! (îi arătă cu degetul o direcţie iar Bebe da din cap, umil: a înţeles direcţia) Cândva mă distra să-i spun chiar şi porcării. Ştii, eu n-am spus în viaţa mea porcării unei femei. Iar cu bărbaţii n-am stat la tată, n-am călcat în crâşma. Surdului puteam să-i spun însă şi ce nu-mi spuneam nici mie. Nu-i aşa, surdule?

BEBE (se opinteşte şi începe să împingă): – Da, de îndată. Împing, repede. Duminica o să alerg. Şi când o să fie c-concurs...

BABAN (visător): – Era excitant. Dar apoi mi-am dat seama că nu mă auzeam decât eu. Parc-aş fi fost singur în baie... Ha-ha. (răsuceşte capul, să-l privească pe Puşti) Poate că mă aude puţin, dar se preface că nu aude. L-or fi educat bine la şcoala aia de surzi. Deşi m-au asigurat că

nu-i bate acolo. Ei, aude, nu aude, cui îi pasă? auzi, să-ţi spun un banc, frumosule: „Când are femeia orgasm?”

BEBE: – Da, repede, repede...

BABAN: – Îţi răspund eu: „Cui îi pasă?” Ha-ha-ha! Nevastă-mea nu gusta bancuri din astea. Dar măcar îmi răspundea. Idiotul ăsta poate să vorbească bine, că s-a născut normal. La accident şi-a pierdut numai auzul, aşa că acum ar putea să-mi cânte ca o soprană. Dar nu vrea. Sau s-a prostit de la ceilalţi copii, surdo-muţi. Doamne-fereşte, Doamne-fereşte! auzi? Ticălosule! (îi zâmbeşte, dând din cap, iar Bebe da din cap zâmbind, recunoscător) Nenorocitul, simte că ţin la el. Cine altul să mai ţină la el? Aşa-zisa lui nevastă e surdă, n-au cum să se certe. Şi nici n-or să aibă unde să se certe, până nu mor eu, să le las casa. Auzi? auzi? (îl bate pe umăr să se aplece cu urechea; urlă) Baaa, mai povesteşte-mi... Povesteşte-mi cum te-ai cununat!

„Dialogul” lor va fi – mai puţin în momentele în care bătrânul striga sau vorbeşte rar, arătându-i buzele, două monologuri. Un... „dialog al surzilor”!

BEBE: – Am văzut la film. Un film cu alergători. Cel mai bun alerga mereu. Ne lasă ssă vedem film, seara. La s-scoala. Îmi plăceau a-alea cu olimpici. Când creddeai că... că... ajungeau p-primii. Şi... ce f-fericire! (ridică braţele deasupra capului, ridicând o cupă invizibilă, apoi pleacă capul pentru a primi o panglică invizibilă. Săruta medalia invizibilă. Baban acoperă, precaut, cu mâna, propria decoraţie.

BABAN: – Ba, vorbeşti prea mult pentru un surd! (Bebe îşi reia fugă, sărind mai mult pe loc, pentru a-i face pe plac bătrânului, care vrea „încet”) Nu puteam să iau un surdo-mut din naştere?! (îl trage de pieptul hainei, de parcă l-ar trage de o lesă) Ho, ho, opreşte! Mergi prea repede, ameţesc! Cu mine nu-ţi merge: ai să alergi după ce-oi muri, da? (către sine) De câte ori aleargă, am impresia că fuge spre moartea mea. Undeva, acolo (arătă spre fundul sălii) parcă şi văd rudele îndoliate, aşezând coliva pe masă. Uitându-se la ceas: „unde-i ăla, unde

întârzie? De ce nu mai moare?”

BEBE: – Aha, i-imediat oprim. V-v-am dus repede? P-prea repede...

BABAN (îl maimuţăreşte): – „P-prea repede”, „p-prea repede”! Sune-mi, cum v-aţi cununat?

BEBE: – P-poftim?

BABAN: – Însurat! (pronunţă rar, să i se vadă buzele) Cum te-ai însurat cu AIA? Cu surdă, a? Parc-ai luat-o de la second hand! Şi tu parcă eşti cumpărat de pe la mâna a doua! Povesteşte!

BEBE: – A-a, v-am mai p-povestit.

BABAN: – Mai „p-povesteşte”! auzi? POVESTEŞTE pe larg! mai pe larg ca data trecută. Auzi, parcă-l doare gâtu’ să mai povestească o dată! E mai uşor să „p-povesteşti” decât să împingi! Şi îl plătesc să împingă! La pauşal îl plătesc! Împinge, nu împinge, eu îl plătesc! Aleargă sau povesteşte, eu îl plătesc. Şi după ce mor – asta va fi curând, simt că mă simt rău – o să mă moştenească. El şi cu surdo-mută lui! Şi puturosu, în loc să mă iubească, se opreşte cum aţipesc puţin! Crede că-s nesimţit şi nu mă prind. Pe urmă, cică recuperează, şi mă zguduie, mă zguduie! A văzut la filmele alea americane ca nenorociţii ăia care aleargă ajung campioni. Se umplu de lovele, au banu’ pa ei, le cad gagicile ca seminţele de floarea soarelui la cinema... Şi se umplu de maşini de maşini, de ranciuri! Nu le trebuie carte, nu le trebuie bune maniere, nici nu trebuie să mai spună „sarumâna” – aleargăaa, ca proştii şi gata! Că surzii! Cât am muncit eu în cincizeci de ani, cât am suferit, câte şuturi în cur am luat eu, câte plecăciuni am făcut, doar pentru o pensie de rahat, o casă pe care n-am s-o iau în mormânt şi o decoraţie pentru care am plătit! Iar el vrea să ajungă suuus de aici de unde e, jooos, doar alergând! Şi să apară pe urmă la televizor cu muta lui, să dea poate şi interviuri din degete, cum dau ăştia... (tace, obosit) Spune Bebe, spune Bebiţă, cum te-ai cununat tu cu popă? (Se abţine să nu râdă. Închipuie, cu mâinile, un potcap, apoi odăjdiile, până pricepe băiatul.)

BEBE (Se aşază turceşte în faţa bătrânului şi începe

cu seriozitate): – N-ne iu-iu-beam.

BABAN (singur): – Ce ştii tu ce-i aia? Din cărţi, probabil. (tare) Sau ai văzut la televizor cum (rotunjeşte, cu plăcere, cuvântul) SE REPRODUCE omul?

BEBE (fără să-l privească): – Eram d-di-disperaţi. T-terminam amândoi scoala şi ne trimiteau să ne facem m-meserie...

BABAN (plictisit: ştie!): – „B-băieţii, la t-tâmplarie”...

BEBE: – B-băieţii, tâmplărie...

BABAN: ...” şi f-fetele, la c-c-croitorie”...

BEBE: – Ş-şi fetel-le... croi-iitorie...

BABAN: – „T-toti!”

BEBE: – Toţi!

BABAN: – Separat! Separat, ha ha! La două sute de kilometri distanţă!

BEBE: – Asta a fost...

BABAN: – Dă-i înainte, dă-i înainte. Căruţul ştii să-l împingi cu viteza a cincea, da’ nenorocita asta de poveste merge-n marşarier! Hai, (oarecum obscen) bag-o-ntr-a doua, surdule!

BEBE: – E-ea mi-a spus că nu p-pleaca din s-scoala, în lume, că nu mai i-iesise. Şi doam-m-mna directoare a-a s-spus cea ori face meserie...

BABAN: – „O-ori ssă se m-marite!”

BEBE: – S-sau ssă se m-marite! Am z-zis c-c-o iau eu de s-sot-t-tie. Ca e-eu am să m-muncesc, am ssă câştig!

BABAN: – Normal, pe spinarea mea! Ca eu îi dau salar ca să mă împingă pe mine şi el o împinge, surdu’ dracului, şi pe surdă! Pe banii mei! Surdă dracului! Cum poţi să fii surd şi să te mai şi însori?!

BEBE: – Ea t-tare s-a bucurat. Şi n-n-ne m-mai lasa o v-vreme la c-camin, da’ s-separat...

BABAN: – Pentru că încă n-am murit eu, să aveţi casa! Pe nemuncitelea! Că doar n-o să fiu aşa galanton vă iau chiar acum la mine, să-mi daţi în cap într-o noapte! S-au mai văzut „binefaceri” din astea!

BEBE: – A-asta-i. A-aşa ca m-muncesc. A-alerg... Cându-vă o ssă stăm imp-pre-una!

BABAN: – Da’ zi, zi-i, zi cum v-aţi cununat! (mimează gestul unui preot de a binecuvânta mârâi)

BEBE: – D-di-rectoarea c-cre-dea că glumim… Şi-şi atunci n-ne-am dus la bis-serica s-seara…

BABAN: – Şi cum stătea popă? Cum stătea?

BEBE: – Am as-aşteptat ssă ne dea drumu’ paparintele. Am ba-batut…

BABAN: – Şi nu v-a dat drumu’! A dracu’ popa – Doamne-iarta-mă! (râde) Nu voia să vă dea drumu’ înăuntru, ai? Şi ce, cam ce făcea părintele?

BEBE: – Am v-vazut lu-lumina p-pe dedesubt, p-pe supt uşa. Am v-vazut d-dâra de l-lumina…

BABAN: – Am înţeles, nu mai explica, că nu-s surd. (urlă) Aud foarte bine!

BEBE: – Şi am i-intrat. L-am gas-sit pe p-parintele (pronunţă amândoi) în s-strana.

BABAN: – Şi ce făcea el, părintele, în strană?

BEBE: – Sta-t-tea blââind, asaa, cu o-ochii…

BABAN: – „Închişi”…

BEBE: … închişi. M-m-a as-ascultat…

BABAN (fericit): – Aşa-aşa!

BEBE: – I-am s-spus p-parintelui că, ca v-vrem să ne cu-cunune… S-am îngenuncheat… şi…

BABAN: – Spune ticălosule, n-o mai lungi! Ce făcea părintele? Ce tocmai făcea bietu’ părinte?!

BEBE: … Şi apoi am să-sarutat mireasa. C-cum am văzut… l-la te-televizor.

BABAN: – Şi părintele, şi părintele? Ce făcea părintele, nu mă mai frige!

BEBE: – A-a, da!

BABAN (speranţă): – Aşa… Părintele era…

BEBE: – S-sigur, u-uitasem t-tocmai a-asta: a aveam i-inele de l-lemn (Baban, dezamăgit), f-făcute l-la s-s-strung. Da’ papa-rintele n-nu s-ar fi s-s-uparat că nu-s de a-aur… E-eu le-am făcut!

BABAN (nerăbdător): – Şi părintele, părintele, ha-ha, dădea măcar din cap?

BEBE: – A f-fost frumos. E-ea era în a-alb, c-cu ro-

rochie d de mireasa. Cu v-voal! D din ţi-tifo-nul d de la u-usa, la bubucatarie. Da' ne-a d-dat voie d-doamna…

BABAN: – Nuuu mă interesează! SPUNE-NE te rog: părintele tocmai murise, tocmai dăduse, ha-ha, ortu' popii, în după masa aia. Aşa că v-a dat canci binecuvântare! Nuuu v-a cununat popă, surdule! V-aţi cununat singuri: nu e valabil!

BEBE: – Păcat d de părintele. (îl apucă de mâna pe bătrân, pentru a-i atrage atenţia) Aţi auzit ce-a p-patit părintele? I-i-nima! Da' dacă e-era v-viu, t-tot n-am fi auzit cu-cuvintele! Ca d-doar nu scrie j-jos, p-pe ecran, că l-la fi-filme, cea să s-stii ce sp-pune… Şi-şi p-poate e-era s-sus, sus, în Cer ş-şi ne zi-cea d-de-acolo. Din Cer…

BABAN (dezamăgit că n-a obţinut efectul scontat): – Hai sictir! Surdule, hai, GO! (pronunţă „go”), GO! (urlă) Împinge!

Bebe sare în picioare şi împinge frenetic căruciorul, care demarează învârtindu-se mai întâi, ameţitor, în loc.

Secunde întregi, „minotaurul” merge în tăcere. Bebe, vrăjit încă de amintiri, bătrânul, sumbru.

BABAN (încet): – Hai, împinge, împinge, tata, că doar n-o să mai împingi mult. Sunt aproape mort. Mai mort decât părintele. Măcar el s-a dus să trăiască în Rai… Măcar ăla nu v-a zis să nu vă luaţi. (cu seriozitate) Om bun, popă, am bun…

Bebe schimba uşor direcţia, apoi măreşte tot mai mult pasul. Baban intra în panică. Bătrânul se întoarce nervos spre băiat, loveşte cu pumnii în mânerele căruciorului.

BABAN – Nu pe acolo! Nu e voie ACOLO! (Bebe schimba, cu greu, drumul. Bătrânul e mai liniştit.) Nu vreau să mă vadă în halul ăsta! mai trăiesc o groază din foştii colegi, din subalterni. Se plimba prin centru, ce le pasă?! Eu trebuie să mă ascund, de parcă mi-am furat eu picioarele! De parcă e ruşinos să fii bolnav şi să-ţi pierzi picioarele! În rest (se bate cu pumnul în piept) sunt deştept, voinic, sănătos, tare ca un taur! (speriat) Să nu-l întristez pe Bebe! Surdul crede că o să dau în primire

acus-acus! Prostul! O să mă împingă, până când va fi atât de fleşcăit... Atât de fleşcăit că n-o să mai ia niciun premiu. O să vândă, cel mult, îngheţata premianţilor... Auzi, surdule? Ia ZI-NE NOUĂ, cam ce făceaţi voi la şcoală? Mai ştii vreo lecţie? V-au băgat aia lucruri înălţătoare în cap? Dacă tot ieşiţi surzi, de care nimeni nu are nevoie, sper că măcar să fiţi nişte surzi patrioţi... Ce v-au băgat în cap profesorii ăia, săracii de ei? Cred că-i o pedeapsă să te trimită să vorbeşti surzilor! (strigă) Hai, Bebe, ia, zi, zi o lecţie!

BEBE: – Lecţie? N-nu...

BABAN: – Ei, nu, hai, hai!

Bebe este emoţionat, ca la şcoală. Face chiar gestul de a scrie pe o tabla invizibilă.

BEBE (cu intonaţie): – Aaa... 1330... 1504... aaa... 1601... 1794... (turuie) 1821, 1848, 1850, 1959, 1977, 1916, 1941, 1945, 1989! Gata!

BABAN (perplex): – Şi ce-i cu asta?

BEBE: – G-gata!

BABAN (aşteaptă să i se citească pe buze): – Şi ce-dracu-i-cu-asta?

BEBE: – N-nu mai ştiu. D-da dom' profesor de Istorie s-se bucura să s-stim anii. Ne d-dadea bomboane dacă s-stiam... S-spunea c-ca-i „f-foarte important ssă raramânem cu C-CEVA”...

BABAN: – Surd idiot!

BEBE (bucuros că se poate lăuda cu ceva): – O-o data a-am f-fost, am f-fost în ce-centru. Ne-au d-dus... E-era ceva l-legat de... 1859. A-am d-ansat iân c-centru. E-erau şi a-alti coopii...

BABAN: – V-a dus pe dracu'! Ce se întâmpla dacă va lăsa să hălăduiţi prin centru şi voi, surzilor, nu auzeaţi maşina şi maşina făcea „buf” şi va calca? Doar nu era să rişte cineva să facă puşcărie pentru nişte plozi SECOND HAND! Ca aia eraţi! Asta sunteţi! Ştiu, ştiiiu, o să spui: „am văzut!” Ştiu ce-ai văzut! Mi-a spus, pe larg, dorectoarea şcolii. Vă scoteau o dată sau de două ori pe an, cu clasă, la teatrul de păpuşi. Vă duceau cu autobuzul,

întotdeauna pe străzi lăturalnice. Pe geam, vedeaţi ca la televizor, CEVA. Vi se spunea că ăla e oraşul! La lecţii vă arătau câteodată poze frumoase din centru. În realitate, nu pierdeaţi nimic: centrul e, trebuie să mă crezi, mizerabil! Doar în poze apare frumos! Duminică vă lăsau două ore la televizor. La desene animate. La jurnal. Din care nu pricepeaţi nimic, că doar nu erau titrate jurnalele. Când aţi mai crescut, în ultimii ani, şi-a făcut cineva pomană şi a donat două televizoare. Color! Aţi văzut acolo centrul Berlinului, centrul New York-ului, al Parisului... Roma... N-o să te rătăceşti la New York, dacă te înscrii la campionatele alea sportive, cu alergări. Doar ştii cum arăta centrul, nu?! V-aţi maturizat cu filme. Cu filme americane, din care aţi înţeles cum merg lucrurile. La câte filme titrate ai văzut, poţi să spui că ţara ta e America. D-aia crezi că da cineva un ban pe un puşti talentat, care aleargă frumos. Nu dă nimeni! Banii sunt făcuţi pentru alte distracţii, nu pentru handicapaţi! mai curând m-ar sponsoriza pe mine să ha-ha, alerg, decât să-ţi dea careva vreun ban ţie, mucosule! Singurul care aruncă cu bani sunt eu – prostul de mine! Eu, eu te plătesc, auzi! Şi încă te plătesc ca să mergi încet, din ce în ce mai încet. Te plătesc şi atunci când stai, şi atunci când vorbeşti. Şi când faci fapte bune, şi când te rogi ca să mor. Şi când năduşeşti împingându-mă, şi când te însori cu o nenorocită care nu-ţi va spune niciodată „vreau să mori!” decât arătându-ţi degetele! Dar mai ales, te plătesc când taci, când taci... TE PLĂTESC LA PAUŞAL! (Pauză pentru aplauzele publicului. După aplauze, linişte douăzeci de secunde.)

BABAN: – Acum am poftă să-mi mai povesteşti cât de vrumos v-a cununat părintele, de acolo din Cer. Şi cam cât de fericiţi o să fiţi voi doi – tu şi muta! – în casa mea, după ce-oi crapa! Tu ai timp să-mi povesteşti, dar poate n-o să am eu. Cimitirul este plin cu tipi care au „ceva” de spus! Şi eu ţi-am promis să mor în curând, ca tu şi mireasa ta tăcută să-mi rechiziţionaţi casa. (îl priveşte cu atenţie) Dar nu, poţi să schimbi placă. Povesteşte altceva, să-mi placă şi mie! Hai, SPUNE-NE cum ai ajuns tu un biet surd! (îl

scutură de haina şi-i strigă, rostind rar) Bebe, cum ai ajuns tu… hipoacuzic? (către sine) Parcă aşa se spune. Cum ai surzit, surdule? (face gesturi elocvente, care lămuresc întrebarea)

BEBE: – Dacă m-mai lucram cu lo-logopedul, c-câteva l-luni, îmi d-dadeam d-drumul. Şi d-daca ar fi f-fost p-proteze…

BABAN: – Nu sunt proteze pentru picioarele mele preţioase, darămite pentru urechile tale clăpăuge… (strigă) Auzi? După ce-am să mor, am să-ţi iau eu proteza auditivă, auzi, surdule? D-aia electronică, de-o mie de parai bucata! auzi, DUPĂ CE-O SĂ MOR, îşi IAU! (încet) Ce, numai părintele să-ţi dea ceva după…?

BEBE (înţelege ceva şi da fericit din cap): – Acum înînţeleg când s-strigaţi. V-ad ssă citesc şi d de pe b-buze…

BABAN: – Poate de pe-ale neveste-sii, nu de pe ale mele. (strigă) Spune cum a fost? Accidentu'! (Bebe se lasă la pământ, strângându-şi genunchii la piept. Plânge cu sughiţuri. Nu poate fi convins să vorbească, până nu-i strigă din nou) Bebe, îţi promit că am să mor! Azi sau mâine. (gest vag cu mâna, în dreptul inimii) Mi-e rău. Am să stau ca părintele, fără să zic nimic! Numai fă-mi plăcerea, povesteşte! (către sine) Ăştia când obosesc sau nu le place de ochii tăi, închid ochii lor şi nu mai „aud" nimic! Gata cu lumea din jur: nu mai exista! Îmi spunea directoarea că nu-i bate niciun profesor! îi mituiesc cu bomboane, asta-i tot ce pot face… Altfel, plozii lasă capul pe bancă şi gata – nu mai sunt prezenţi! (Scoate o bomboană din buzunar şi o foşneşte între degete. Realizează că puştiul nu aude foşnetul şi i-o freacă de mâna. Bebe deschide în sfârşit ochii.) Sunt o mulţime de lucruri pe care ei nu le pricep. Stau optâşpe ani izolaţi, ca la pension, nimeni nu le face rău, şi după aia sunt trimişi la meserie, sau în stradă! Aruncaţi! Pe unii nu-i mai vor părinţii, pe alţii nu-i mai vrea societatea. Sunt ca peştii scoşi din acvariu. Ha-ha! Un profesor mi-a spus, atunci când l-am angajat pe Bebe, cum a trebuit să se prefacă supărat, să se prefacă că aruncă un copil pe geam, ca să le

predea „frică”. Citeau câte ceva despre frică la Istorie, citeau şi prin cărţile alea de literatură, până şi Geografia are fricile ei – vulcani care erup, avalanşe… Nu mai spun frica de matematică… Aşa au priceput micuţii surdo-muţi ce-i aia frică! Eu am învăţat frica de la tata, de la doi ani! (lui Bebe) Hei, ţi-a fost frică, atunci cu accidentul? (îi întinde bomboană şi puştiul o ia începând să vorbească – poate – condiţionat)

BEBE: – A aveam ci-cinci a-ani. M-mă ju-cam… Am căzut în râu. E-era iarna.

BABAN (interesat, ca la film): – Hai, spune, spune! E prima dată când binevoieşti să povesteşti!

BEBE: – Ş-ştiu că s-a r-rupt gheaţa. M-mă agăţasem de un tur-ture, şi s-se topea… şi apa r-rece c-curgea…

BABAN (casca): – Şi acu’ o să spui că ai murit acolo! A dracu’ bandit! Nu degeaba îl suspectez eu, acu’ mă minte de la obraz.

BEBE: – Da’ am s-scapat.

BABAN: – Cum? Ai aşteptat să vină primăvara acolo? Te-a salvat Superman? auzi?

BEBE: – Nu, a s-sarit un-un o-om după mine.

BABAN: – Iarna? Bârrr! Eu n-aş fi sărit, doar ca să scap un surd. Sau, mă rog, un viitor surd. Aş fi ajuns după aia un viitor olog, dacă nu muream cumva de frig. De fapt… oricum am ajuns olog! De trebuie să mă strecor pe străzi lăturalnice. De parcă aş fi Dracula la răsărit de soare. (Scoate o bomboană, o dezveleşte cu migală din foiţa foşnitoare şi şi-o baga, satisfăcut, în gură. Bebe nu-şi desprinde privirea de la gura bătrânului. Acesta observa şi molfăie, cu vădită satisfacţie. Scoate printre dinţi un capăt al bomboanei, pe care îl „plimbă” cu artă.) Hei, în societate nu se dă nimic fără muncă. şi-am dat o bomboană, văd că ai şi halit-o, mai capeţi alta doar dacă-mi spui ceva interesant. Ceva palpitant. Ca un thriller! Său pervers… (ameninţă cu degetul) Da’ să nu mă minţi! Să nu inventezi! (scoate alta bomboană şi o leagănă prin faţa ochilor băiatului, acesta mişcându-şi capul după bomboană, ca hipnotizat, cât povesteşte)

BEBE: – E-era sal-salvatorul meu. E-era c-cald şi p-puternic... A să-sarit în a apa r-rece – gheata, s-s-a agattat de o pipiatra ş-şi m-a p-prins în b-rate. M-m-a salvat...

BABAN: – Banal. Te-a salvat. Te-a biecuvântat. Au scris la ziar. Părinţii tăi i-au făcut cadou o pereche de papuci. Câinele vostru a dat din coadă, fericit... Tu ai dat din coadă. Părinţii tăi au dat din coadă! Nu? Aşa a fost?

BEBE: – Da... Nu, nu!

BABAN: – Dar cum? Hai, mai spune, altfel nu capeţi afurisita aia de bomboană! Nu spui? Spune, cum ai surzit? şi-a intrat gheaţă în ureche? (săruta ambalajul bomboanei, incitându-l pe băiat)

BEBE: – N-nu. A... s-strig-al. Era, era furios. M-a b-batut...

BABAN: – A, te-au bătut babacii? Bine ţi-au făcut! Trebuia să vezi pe unde calci!

BEBE: – Nu. Nu e-ei... EL!

BABAN (prins): – A! Să nu spui că el... ăla... salvatoru'! Cum? Aşa-i? (amuzat) Chiar aşa? (Bebe da din cap că „da") Salvatoru' lu' peşte! Nuuu, nu mai există cu adevărat fapte bune! Uite că poaşte fi cineva mai ticălos ca mine! Păi de ce? (urlă) De ce te-a pocnit?

BEBE: – E-era f-furios. Nu a t-trecut n-nimeni o o-ra, ssă ne s-scoata! L-a început e-era b-bun, m-mă ţinea... M-a liniştit, mi-a început o poveste... C-cu u-un v-viteaz...

BABAN: – Un viteaz aşa, ca el!

BEBE: – D-ar înghe-ta şi îngheta şi înghet-ta!!! Ş-şi credea... z-zicea c-o ssă murim! D din c-auza m-mea! îi pparea deja r-rau, cea sărise. Ca d-daca nu a-s f-ţi ca-cazut, e-el a-ar fi t-trait – îmi z-zicea! S-spunea ca o s-a m-mo-ra d din cauza unui b-bou! Ccă m-ai b-bine m-mă omora e-el acolo, ssă fie s-sigur ca n-nu scap... d-aca m-moare el! M-mă înjurat, m-m-a b-batut!

BABAN (bucuros de întorsătură, îşi freacă mâinile): – Chiar aşa, te-a făcut „bou"?

BEBE: – Bou...

BABAN: – Hai, lasa ruşinea! Spune tot, tot ce ţi-a zis! Te-a făcut „bou", da' asta la început. Apoi ce ţi-a zis? Când

nu a mai putut să-şi mişte picioarele, când a simţit moartea că vine, cum o simt eu? N-a găsit alte cuvinte, mai rele? Spune, surdule!

BEBE (ruşinat): – M-m-a l-lovit c-cu p-pumnii, c-cu palmele... P-peste f-ata... p-este u-urechi... C-cred că... v-voia ssă se şi încalzească... (Baban îi oferă bomboană, Bebe o pune în buzunar.) A-asta-i p pentru EA!

BABAN: – Spune ticălosule, spune că-ţi mai dau! Uite, bomboane! (se scotoceşte, fără succes, prin buzunare) Spune, depravatule, ce ţi-a mai spus spus salvatoru' lu' peşte? şi-a spus obscenităţi? Te-a înjurat urât? Trebuie să fi fost o experienţă... cum se spune? TRAUMATIZANTA, da ăsta-i cuvântul – e un cuvânt care spune tot. Şi d-aia ţi-au crăpat timpanele, că te-a bătut, sau de la proştii. ha? Pentru un copil abia scăpat de la tata mamii, să audă lucruri pe care chiar şi eu, care-am auzit multe grozavii la viaţa mea, le-am auzit întâi în armată! Am fost speriat atunci, mi-a fost greaţă, dar cuvintele alea murdare m-au făcut şi curios. Apoi m-am dus şi la fete... M-am însurat într-o zi, am sperat că va fi bine. Dar a trebuit să-mi ţin gura! Ea era „de familie"... Taică-su avea biştari mulţi, era obişnuită cu puful... Nu i-am spus niciodată porcării. În pat, îi spunea – de fapt i-am spus o vreme, la început – „dumneavoastră... (cu un început de dezamăgire, aproape în şoaptă) Aşa-i că femeia ta e încă fecioară?

BEBE: – Mm-i-a spus a-atunci... (plânge) „Tu-ţi"...

BABAN (excitat): – Hai, spune, dpune! (Bebe tace) Hai, spune, animalule! Nu mă mai fierbe! Poţi să faci măcar atâta: să-i povesteşti ceva bătrânului tău protector muribund, fără să-i pretinvi foloase! Vrei bomboane, o să-ţi dau bomboane! (îşi aminteşte de bomboană din gură, o scoate cu două degete şi i-o oferă) Ia, animalule, ia animalule! Mănâncă şi povesteşte!...

BEBE: – N-nu mai mi-e frică de a apa, n-nu mi-e frică de apa!

Bebe se ridică şi, cu îndârjire muta, începe să împingă căruciorul. Din ce în ce mai repede.

BABAN: – Hei, ce faci? Ai greşit direcţia, diavol

împuţit! Ai uitat ceva atât de simplu, tăntălăule: nu aia-i direcţia bună! Nu! Nu! Nuuu! Nu pe-acolo! Nu vreau, auzi?! Vino înapoi! Surdule, du-mă înapoi! (dar Bene a prins un ritm sacadat, nu pare să se oprească, urca şi coboară planurile înclinate) Nu pe-aici! Nu pe străzile astea: duc în faţa Palatului! Simt cum ne apropiem! Bebe, mă omori! mai bine ia o piatră şi da aici în cap. Prefer să-mi tai gâtul, da' NU MĂ DUCE ACOLO! Te rog, nu! Te roog! Am să te plătesc numai ca să stai aici... Am să te plătesc oricum, dar nu mă duce! Nu vreau să mă vadă...

Plânge lamentabil, pentru el însuşi: a cedat. Bebe s-a oprit. Amândoi sunt cu spatele la sală, privind spre un loc unde umbra e mai adânca.

BABAN (acum mai liniştit, îşi ascunde ochii cu braţul şi se zguduie de plâns): – Într-o zi aş fi vrut oricum să-ţi arăt Palatul. Face parte din moştenire. Amintirile fac parte din moştenire. Hai, scoate. (nu se ştie prin ce mister, Bebe înţelege, sau poate avea chiar intenţia: scoate hârtia din buzunar, o despătureşte şi începe să citească)

BEBE: – Tes-tament. Testament. Priiin prezenta adeverim ca P-Paul (arătă cu degetul spre sine), adică eu. V-vă mos-te-ni... BABAN: – N-aş fi vrut să fiu văzut astăzi aici! Poate nu astăzi. Nu vreau să mă vadă cineva aşa cum am ajuns, un infirm! Am deschis şi închis uşile astea ani, zeci de ani la rând. Piatra Palatului îmbătrânea, dar eu păream nemuritor aici...

BEBE: – „P-paul va moşteni toată moştenirea m-mea, eu ne a având moştenitori. A-adica casa mea, automobilul meu, banii mei m-munciţi în lipsa de alţi m-mostenitori şi-şi va putea face ce va v-v-vrea el cu viaţa lui”. (ridică privirea din foaie) Paul, Paul ăla sunt eu!

BABAN: – Poate nu astăzi, dar într-o zi te-aş fi dus aici. Ca pe copilul meu. Eu n-am moştenitori...

BEBE (a pierdut rândul, reia): ...” banii mei m-munciţi în l-lipsa de alţi m-mostenitori şi-şi va puputea face ce va v-v-vrea el cu viaţa lui”. (repetă încântat) ... „cu viaţa lui”! Cu viaţa mea!

BABAN: – Nu te-am minţit, am să mor. Poate nu azi

sau mâine, dar o să mor. Dar vreau să mor demn, cu decoraţia pe piept… E o decoraţie pentru care am dat bani grei! Nu e nicio ruşine să cumperi ceva nu? Pot spune că nu oricine-şi permite să cumpere orice. Eu însă eram cunoscut. Deşi nu mă dădeau niciodată în ziare, mă ştia exact cine trebuie! Oamenii importanţi mă ştiau. Eram indispensabil… Apoi am îmbătrânit. M-am gândit că nu se observă… Ha-ha… Am fost acum vreo trei ani… DUPĂ… în acelaşi salon cu Beldiman. Marele Beldiman! Până şi surzii au auzit, cred, de el! Un bărbat fermecător, cu şanse la femei… „Băiat de băiat", cum spuneţi voi: om de petreceri, punea taraful să-i cânte trei nopţi la rând! A fost zece ani şeful Poliţiei. Şi ani, vorba aia, greei, dom'le! Acum, se încăpăţâna încă să umble. Se ridicase într-o zi din pat şi a ieşit din salon. Nu mai se bucura de rezervă, nu mai era, vorba aia, de mult „în cărţi": şaptezeci de ani, nu?! Eu… încă mai eram aici, la Palat. Ceva mai mic, şi eu, dar tot nu mă scoseseră complet… Şi iese Beldiman pe hol, să se uite pe geam, să mai vadă o dată – ştii, ştia c-o să moară! I-au spus fras în faţă că se duce! Aşa cum ţi-aş spune eu că o să vină iarna. Am văzut atunci: o soră, o mucoasă abia angajată, l-a repezit: „Fă loc, tataie!" Ajunsese „tataie"! – Nu demult tremura o ţară în faţa lui! Se zvonea chiar că va fi propus Preşedinte! Acum, auzi: „tataie"! Hai, ca pe asta n-o ştii! Nici nu erai născut atunci: hai să-ţi povestesc! Beldiman era abia căpitan şi într-o zi, aduce la secţie un înger! Noi pe vremea aia nu prea eram mistici, aşa se cerea. Dacă credeai în Dumnezeu nu era bine: te putea turna careva, chiar din familie! Şi auzi, asta, Beldiman, l-a umflat pe ăla dintr-un gang: înger-înger! Cu aripi de pene, cu fustanela albă, bucălat, bucle blonde… Scăpase de la Socola şi devastase un coteţ de găini, ca să se „îmbrace". De „înger" vorbesc! Dar ca să intre la cercetări, trebuia să treacă în registru datele suspectului. Şi Beldiman a trecut „înger"! Vaai-vai-vai ce era apoi să păţească! Au vrut să-l degradeze!

BEBE: – Am să a-alerg! S-or ssă mă d-dea la televizor s-s-or să s-scri-e d de… de desupt: „Bebe…"

BABAN: – Acum... mă întreb, ca prostu': oare n-o fi fost înger? N-o fi fost-înger-înger, adevărat, şi aia l-au bacat la balamuc pentru că nu cadra cu filozofia guvernului?

BEBE: – Palatul. Frumos...

BABAN: – Acum realizez că Palatul are un miros al lui. Îl simt de-aici! Aşa cum simt ca uşa se va deschide şi cineva, cineva mă va recunoaşte! (mângâie braţul lui Bebe) Hai, haaai, du-mă de-aici. Îţi promit c-am să mor mai devreme. La vârsta noastră trebuia deja să murim mai devreme, pe vremurile astea grele... Să murim frumos, ca să aveţi loc...

BEBE: – Am ssă alerg p-pe aici... p-prin centru! N-nu mă pot o-opri!

BABAN: – Nu mă auzi decât atunci când vrei tu! Ştii, mie, aici, mie îmi spunea „generale", mai ales când venea şeful, Miron de la vreun chef. Da-da, de la el mi se trage! Da' nu m-am supărat! Chiar îmi venea bine: „generale"! Deşi cred că mă confundă cu „generalul" de la Hotel Majestic, unde avea el nişte pipiţe, unde mai bea cu mahării cei mari... Frumos bărbat, avea ceva foarte demn, părea foarte serios, mai ales de la cravată. Avea curaj, Miron! La funcţia lui... Îi făceam rost de discuri cu jazz, jazz „capitalist"! Discuri bulgăreşti... Pe atunci, purtam blugi pe dedesubt, pe sub pantalonii de tergal. Îmi lipeam pletele cu zahăr, pe sub bască, ca să nu mă prindă şi să nu mi le taie poliţaii pe stradă! Aşa erau vremurile, nu liniştite, ca acum! Iar sâmbăta eram... Cenuşăreasa la bal, asta eram!

BEBE: – EA v-vă fi soţia a-alergătorului, soţia înînvingătorului!

BABAN: – Nu am spus niciodată că eram cel mai mare în Palat. Nu, m-aş ÎNŢELES GREŞIT! Eu eram cel care închideam... Eu închideam, eu deschideam uşa. Uneori... unora trebuia să le-o închid în nas. Şefii nu fac niciodată asta cu mâna lor. Uneori o întredeschideam şi lăsăm pe unii să intre prin spate... Să intre peste rând... Să intre la secretara... Să intre la şeful de cabinet... (îşi

freacă, obosit, ochii) Nu mă duci de-aici? Biine, nici eu n-am să mai mor! Să văd ce-o să faci… (adulmecă) Miroase a cerneala şi prin zid! A hârtie. A dosare! MIROASE A DOSARE, ştii?! În spatele uşilor se aud atâtea… Am auzit atâtea în treizeci şi mai bine de ani de muncă credincioasă la Palat, că NU Aşi CREDE! Am auzit! AM AUZIT!!! Dar am fost mut! Am vorbit doar atunci când trebuia! Unii credeau chiar că sunt şi surd, uitau de mine, mă confundau cu mobilă: eram un nimic, credeau ei! Dar nimicul le mânca într-o zi coliva! Ca eu aveau auzul foarte fin, foooarte fin… Asta a fost MOŞTENIREA MEA: am ascultat! Am ascultat şi am ţinut minte. Şefi după şefi s-au perindat în toţi aceşti ani, anii ajungeau înapoi, pe alţii îi lăsăm apoi să intre, cuminţiţi, pe uşa din dos… De, cine ştie? Pe alţii îi vedeam în cartier, la coadă… mergând pe jos… târând sacoşele… Îi salutăm, pentru că le ştiam, le ştiiiam bine DOSARUL. Le spuneam: „ce mai faci… NEA Cutare?” Îmi răspundeau întotdeauna, dar întotdeauna, umil: „Bine, domnu’…” Evident, nu-mi ştiau numele. Nu se obosiseră să înveţe un fleac. Eu nu eram decât „ăla de la intrarea în Cabinet”. Însă eu rămăsesem acolo, ei, nu! Şefii s-au învăţat cu mine, cum te înveţi cu mobilă veche: scârţâie, dar e moale, e comodă. Îmi spuneau: „Ce mai faci, băbane?” Nu eram voinic, dar aveam, cum se spune… cum se spune? Prestanţă. Mulţi veneau la şefi şi începeau să-mi spună mie tărăşenia, credeau că eu sunt, vorba aia, bosul! Eu o făceam pe prostul şi-i lăsăm bine să vorbească. Nu ştii când e bine să ştii ceva în plus… Uite, voi ăştia, noua generaţie, nu vă interesează nimic. Numai să aveţi azi haleala. Mâine? poa’ să fie şi potopu, va doare-n sfârşit de spinare, aia-i!

BEBE: – Ssă vă d-duc a-acasă?

BABAN (sfârşit): – Nu-mi pasă. Oricum, m-au văzut cu toţii. De la ferestre. De la parter, de la etaj… „Cine-i boşorogu’?” au întrebat aia mai tineri. Câte un funcţionar hârsit s-a uitat – doar şi-a aruncat un ochi: „a, cine, moşu’ ăla tractat de un surd? Aaa, voi nu-l ştiţi, e de odinioară. El făcea şi desfăcea. El învârtea şefii pe degete! E Babanu’! A

lucrat, a lucrat mult aici. Ce mare se dădea, credea că-i nemuritor! L-au ajuns blestemele! E un hoit, care nu poate nici măcar să se întoarcă singur acasă...” Poate m-or fi şi scuipat de acolo, de sus! Ei, te-ai răzbunat? M-ai dus SA MĂ VADĂ?!!! Crezi că asta o să mă dea gata? Că o să mor de ruşine? (învingător) Nu, n-am să mor! Ai să mă mai împingi o sută de ani! Să vedem noi cine trăieşte mai mult! Cu asta am să mă ocup în anii următori: cu viaţa mea! Am să trăiesc, numai ca să mă vezi trăind!

Baban întoarce singur căruciorul, sucind una dintre roţi. Se căuta în buzunarul de la piept.

BABAN: – Puteai să faci orice, dar asta n-am să ţi-o iert! (ameninţător) Nu trebuia să mă duci aici, te-am avertizat! Pe chestia asta, o să trăiesc!

BEBE (ca şi cum ar fi înţeles): – Nu v-v-a văzut n-nimeni! E noapte!

Baban îşi pune ochelari negri, aşa cum îşi pune cineva ochelari ca să vadă mai bine.

— Sfârşit – Galaţi, 22 ianuarie 2002

Nr	Comentarii	Comentatori

Comente ază!	Tex te	Aut ori	